

Hitta rätt i tiden

Ett pedagogiskt äventyr genom Stockholms historia.

I tre dramatiserade ljudberättelser får eleverna träffa barn som levde under olika tider i Stockholms historia. Berättelserna är baserade på material från Stadsarkivet om riktiga barn som levde i Stockholm förr. Varje avsnitt handlar om ett barn och en tid. Efter att ha lyssnat på berättelsen får eleverna lista ut var i historien berättelsen hör hemma och tillsammans diskutera vad de hört.

Till stöd finns ämnesspecifika diskussionsfrågor om barnkonventionen, migration och jämställdhet. Varje lektion avslutas med att eleverna får rita vad de minns från berättelsen och presentera sina verk för varandra.

Årskurser: Förskoleklass upp till årskurs 3

Lektionstillfällen: 3

Tid: 60 minuter per lektion

Koppling till läroplanen

Materialet har som mål att ge barnen en djupare förståelse för olika tider, platser och kulturer med koppling till läroplanen.

Förskoleklass

Undervisningen i förskoleklassen ska

- utmana och stimulera elevernas intresse för olika tider, platser och kulturer.
- ta tillvara olikheter och mångfald och på så sätt ge eleverna möjlighet att fördjupa sin förståelse för olika sätt att tänka och vara (nu och då).
- innehålla skildringar av naturen och människors levnadsvillkor på hemorten och andra platser under olika tider, utifrån elevernas erfarenheter och intressen.
- ge en förståelse för barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- lyfta livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, rättvisa och könsroller.

Årskurs 1–3

Undervisningen i ämnet **historia** ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer.
- förmåga att ställa frågor till historiska källor samt att tolka, kritiskt granska och värdera dessa.

Koppling till läroplanen

Centralt innehåll

Undervisningen i de **samhällsorienterande ämnena** ska behandla följande centrala innehåll

- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Så här går det till

Förberedelser

- Du behöver en dator med möjlighet att spela upp ljud och visa bilder
- Papper och färgpennor till hela klassen
- Uppdragsbrev
- Tidslinje som visas digitalt eller skrivs ut
- Diskussionsfrågor
- Tackbrev



Steg 1: Läs uppdragsbrevet för klassen

Läs upp brevet från Stadsarkivet och berätta om det spännande uppdraget som har eleverna fått.

Steg 2: Lyssna på en berättelse och titta på tidslinjen

Välj vilken berättelse du vill börja med. Tryck på Play och lyssna på berättelsen samtidigt som du visar tidslinjen. Uppmana barnen att lyssna noggrant. Berättelserna går även att skriva ut.

Steg 3: Placera ut berättelserna på tidslinjen och dela era tankar

Titta på tidslinjen och se om ni hittar några ledtrådar till var barnet hör hemma. Ställ frågor om vad eleverna hörde i berättelsen och jämförelsen mellan förr och nu. Till varje berättelse finns det ämnesspecifika diskussionsfrågor att utgå från.

Steg 4: Rita det ni minns från berättelsen

Nu har det blivit dags att rita! Ge barnen i uppgift att rita vad de kommer ihåg från berättelsen. Presentera för varandra vad ni ritat. Avsluta lektionen.

Repetera steg 2–4 för varje avsnitt.

Steg 5: Avsluta aktiviteten

När ni har lyssnat på alla tre berättelser läser du upp tackbrevet från Stadsarkivet. Detta är även ett bra tillfälle att visa bilder från Stockholms historia.

Tre historiska berättelser

Lilla stöldligan (1758)

Berättelsen om Eva Krebs och hennes vänner, om deras tid på Barnhuset vid Drottninggatan och deras eskapader. Ett äventyr av rang.

Diskussionsfrågor: Barnkonventionen

Pojken som reste till Amerika (1892)

Berättelsen om Valfrid Laurentius och hans bror, som lämnar Sverige med båt för att hitta ett bättre liv i Amerika.

Diskussionsfrågor: Migration

Flickan i pojkläder (1907)

Berättelsen om Sigrid Andersson som rymde till Stockholm från sina fosterföräldrar i Ösmo. Hur hon blev Oskar och med hjälp av sin list klarade sig hela vägen in i vintern utan att bli upptäckt.

Diskussionsfrågor: Jämställdhet

Diskussionsfrågor

Följande är exempel på frågor för att vägleda er i diskussionen efter att ha lyssnat på berättelserna. Frågorna är framtagna för att beröra ämnen som är relevanta utifrån läroplanen. Utgå från dessa och ställ gärna egna frågor till klassen.

- **Vem är det vi har lyssnat på?**
- **Vad hände i berättelsen?**
- **Hur slutade berättelsen?**
- **Var på tidslinjen tror ni barnen hör hemma?**

Avsnitt 1: Lilla Stöldligan

- **Var bodde Eva någonstans? Varför?**
- **Hur tror ni det var att bo där?**
- **Tycker ni att de vuxna var snälla?**
- **Tror ni att barn kan få bo på ett barnhus i Sverige idag?**
- **Får man slå eller låsa in barn idag?**

Det finns en lag som heter Barnkonventionen. Det är en lista med rättigheter som gäller alla barn. I den lagen står det bland annat att alla barn är lika mycket värda. Att ingen får göra illa barn och alla barn har rätt att skyddas från någon som slår eller inte tar hand om barnet på ett bra sätt. Barn har också, liksom vuxna, rätt att säga vad de tycker och vuxna måste lyssna på barnen. Rätten att säga vad man tycker kallas yttrandefrihet. Barnens bästa ska alltid gälla.

Avsnitt 2: Pojken som reste till Amerika

- **Varför ville Valfrids bror till ett annat land?**
- **Hur reste Valfrid?**
- **Hur tror ni han kände sig när han var på väg?**
- **Vet ni någon som har flyttat till ett annat land?**
- **Hur tror ni det är att flytta till ett annat land?**

Migration betyder att människor flyttar mellan olika länder. Det kan man göra av olika anledningar. Kanske för att man är nyfiken på en ny plats eller för att man måste fly från krig i sitt hemland. Förr i tiden var det svårt att bo i Sverige och då migrerade många svenskar härifrån. Det var vanligt att man åkte båt till USA, eller Amerika som det kallades då, och skapade sig ett nytt liv där. Nu för tiden är det bra att bo i Sverige men svårt i flera andra länder och därför är det många som flyttar hit.

Avsnitt 3: Flickan i pojkkläder

- **Varför tror ni att Sigrid klippte sitt hår kort och tog på sig Erikssons kostym?**
- **Finns det några kläder som bara pojkar eller flickor får ha på sig?**
- **Finns det något som pojkar får göra men som inte flickor får göra idag?**
- **Är det rättvist?**
- **Vad är det som bestämmer om man är flicka eller pojke?**

Jämställdhet betyder att alla barn är lika mycket värda. Alla ska få vara som de vill, känna vad de vill, se ut och klä sig som de vill. Att man själv får bestämma om man vill vara en hon eller han eller hen och bli kär i vem man vill... UTAN att någon skrattar eller retar.

Kort om Stadsarkivet

Stadsarkivet ansvarar för att den information som skapats och skapas i Stockholms stad och län bevaras och finns tillgänglig för alla, nu och i framtiden. Grunden för Stadsarkivets uppdrag är din demokratiska rätt att ta del av allmänna handlingar. Information i allmänna handlingar behövs även för rättsskipning och förvaltning samt forskningens behov.

Stadsarkivets vision är den transparenta staden. Vi arbetar för att stadens information ska vara tillgänglig för alla. Vi vill inspirera alla att upptäcka och få ny kunskap genom att göra den information som skapats och skapas i staden lätt att hitta och använda.

Kontakta oss

Arkivpedagog Johanna Törnros
johanna.tornros@stockholm.se